

2009-07-30

**Miljöprövningsdelegationen,
Länsstyrelsen i Jämtlands län,
831 86 ÖSTERSUND**

Yttrande gällande komplettering Diarienummer 551-157-09, med anledning av Bergvik Skog AB:s planerade vindkraftanläggningar i Brickan, Jämtlands län,

Till att börja med vill vi anföra att vi ställer oss helt bakom det yttrande som Stig Norell, Järvsö, nyligen har sänt in gällande samma ärende. Stig Norell har stor kunskap om både kungsörn och det aktuella området som berörs av planer på vindkraftutbyggnad.

Vi är starkt kritiska till Bergvik skog som inte har tagit till sig synpunkter från kungsörnsgrupperna, vare sig i Jämtlands eller i Gävleborgs län. Exploatören har negligerat dessa helt.

Vi vill betona att det är EXPLOATÖREN som ska argumentera och bevisa att exempelvis en 1km gräns är lika bra som 2km. Att hänvisa till andra lika dåligt underbyggda argument som översiktsplaner i tre norrlandskommuner är knappast förenligt med miljöbalkens ambitioner med MKB där det tydlig framgår att det är exploatörens SKYLDIGHET att visa på miljökonsekvenser, inte att hänvisa andra dåliga exempel som för tillfället passar exploatören.

Företagets krav på att få bygga vindkraftverken så nära kungsörnsbon som 1 km är INTE försvarligt ur fågelskyddssynpunkt. Då hamnar vindkraftverken alltför långt in i kungsörnsreviren och alltför nära själva boplatserna. När det gäller kungsörn rekommenderas buffertzoner på 2,5 – 6 km från boplatserna enligt RSPB (Royal Society for Protection of Birds). Reviren kan ha olika form beroende av hur terrängen är utformad och vilka flygriktningar och jaktområden som brukas av örnarna, men generellt kan man säga att reviret har en radie på 5 km från boplatserna.

Resultat från studier med satellitsändare på unga kungsörnar visar att de uppehåller sig inom en radie av 5 km från boplatserna tills de lämnar föräldrarnas revir och flyttar söderut för vintern. De förflyttar sig över stora avstånd men återkommer till hemområdet efter sina vinterflyttningar. Sändarstudierna visar att de unga kungsörnarna ofta besöker andra kungsörnsrevir, bla i andra områden med planerad vindkraftanläggning. Vindkraftanläggningar i befintliga kungsörnsrevir innebär alltså en ökad kollisionsrisk också för unga kungsörnar som kommer på besök från andra delar av landet. Det är viktigt att myndigheterna har kunskap om detta när det planeras storskalig nybyggnation av vindkraft i Sverige. Dessutom betyder fler vindkraftanläggningar i Sverige även en ökad kollisionsrisk för norska och finska kungsörnar som i betydande antal övervintrar i Sverige. Resultaten från satellitsändarstudier inom NINA:s kungsörnsprojekt i Finnmark visar att unga örnar från andra platser (ex. Norge och Finland) kan uppehålla sig i Sverige, bla i Jämtland Härjedalen, vintertid. (Nygård et al 2009).

Det finns stora kunskapsbrister när det gäller vuxna kungsörnars arealbruk och rörelser eftersom man hittills bara har studerat ungörnar med satellitsändare fram till att de är 3 år. Studier av vuxna kungsörnars rörelser bör ske. Det behövs bla kunskap om var örnarna jagar, om det är över bergsbranterna eller om det är i lägre liggande terräng. Häckningsframgång bör också undersökas före, under och efter utbyggnad.

Det bästa för kungsörnen vore naturligtvis om vindturbinerna inte byggs närmare än FEM km från

boplats, men JORF och kungsörnsgrupperna anser att man i redan exploaterade områden kan acceptera ett avstånd på 2 km till kungsörnsbo. Det är dock mycket viktigt att fria inflygningszoner lämnas till befintliga örnböns så att de inte blir kringbyggda av vindturbiner.

I kontrollprogrammet för vindkraftanläggningarna bör kontroll av kollisionssködade fåglar (och fladdermöss) ingå. Sådana kontroller bör ske minst en gång i veckan, helst med hund som ökar sökeffektiviteten betydligt. Finansiering av kontrollprogram ska säkras med tillstånden, exempelvis genom fonder. Det finns idag flera exempel på kontrollprogram där allt lovas men när det ska genomföras finns inga medel och av kontrollprogrammen blir i princip ingenting. Kontrollprogrammen blir även meningslösa när inga åtgärder följer med om negativa konsekvenser upptäcks.

Jämtlands läns ornitologiska förening sände ett yttrande till Länsstyrelsen den 12 maj med anledning av Bergvik Skogs planerade vindkraftanläggningar i Brickan och Skaftåsen. I detta yttrande påpekades att rovfågelinventering (speciellt kungsörn) och häckfågelinventering som MINSTA krav, måste genomföras i alla områden som planeras att bebyggas med vindturbiner. JORF påpekade också att det i de aktuella skogsområdena kan vara aktuellt att inventera berguv samt ev förekomst av tjäderspelplatser.

Vi har nu erfarit att det ENBART har genomförts rovfågelinventering i det aktuella området. Att det inte ens har genomförts en allmän häckfågelinventering är en allvarlig brist som vi anser måste åtgärdas sommaren 2010. Med tanke på att det är stora skogsarealer i Jämtlands län som nu bebyggs med vindkraftanläggningar så anser vi även att det är nödvändigt att tjäderspelplatser lokaliseras så att nödvändig hänsyn kan tas till dem. Det är också viktigt att terräng passande för berguv inventeras. I närheten av den planerade vindparken har berguv observerats tidigare.

Slutligen vill vi påpeka att det är ett anmärkningsvärt förfarande av länsstyrelsen att ha remisstid under semestertider, eftersom detta troligen resulterar i att flera instanser begär uppskov vilket i sin tur leder till merarbete för myndigheten. Dessutom kan det tolkas som att länsstyrelsen inte önskar ett brett samhällsengagemang i frågan.

Jämtlands läns ornitologiska förening

Projekt Kungsörn Jämtland - Härjedalen

Lars Arvidsson

Tomas Bergström